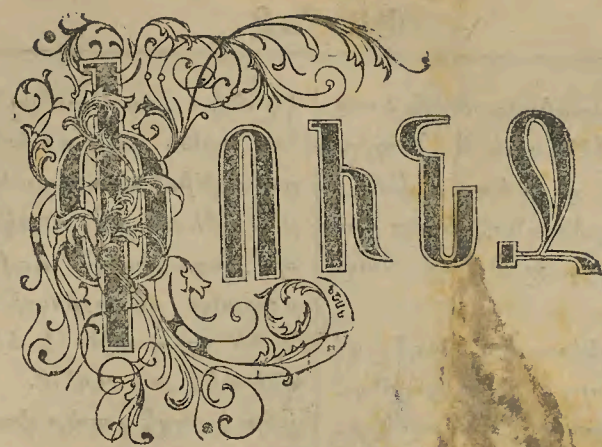

Քունը ԶՈՐԵՔԵԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱՐՈՐԻՆ օրերը կը
կրտարակուի :
Տարեկան բաժանարարողին է միայն չորս
արծաթ մեծիս կանխիկ վճարելի , թէ մայրա-
քաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ դուա-
նաց համար :
Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանարդ
կընդունուին :
Տեղական և գուտաական թղթատարութեան
ծախքը խմբադրութիւնը պիտի վճարէ :
Հատը մէկ զրէ է , և կը գանուի մասնաւո-
րապէս Պահճէ գաբու-Սուճի Պօլոս արդար խա-
նութիւն :

Մանուգման տողը 3 զրէ է մէկ անգամի
համար : Աւելի աստի կըլլայ աւելի անգամնե-
րու համար :
Խմբադրութեան վերաբերեալ որ և է դիւր
ուղեղի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան
կ. Պօլոս Պալաթ բաղար Նափէյէ խան վերի յարկ
թիւ 16 :

ADRESSE
H. S. Aladjadjan
Directeur du Journal Arménien **Pountch.**
16 Nafie Han. Balouk Pazar
Constantinople.

Ա.ԶԳ.ԱՅԻՆ

ԵՐԿՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՅ
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿՈՒԹԻՒՆԻ

Երուսաղիմայ Տ. Եսայի Ս.
Պատրիարք Հայրն արգէն բաւա-
կան ժամանակէ հետէ մայրա-
քաղաքիս մէջ կ'ընթացուի՝ Երու-
սաղիմայ արգային սեփականար
պարտուց բարձման ինպատակ
հանգանակութեան համար, և ո՛չ
միայն առ ինքն կ'հրաւիրէ կ'յոր-
դորէ այլ և եկեղեցիներն ու
թաղերն երեւելի արգայնոց բը-
նակարաններն երկնային ինքն
ալ անձամբ, մասնակցել կ'յոր-
դորէ : Զիչք այս ժամանակին
մէջ, Պօլոս Տ. Ներսէս Ս. Պատ-
րիարքն ալ ձեռնարկեց հանգա-
նակութեան Պատրիարքարանի
նորոգութեան կամ վերաշինու-
նութեան, և՛ կեդրոնական վար-
ժարանի մը հիմնարկութեան հա-
մար . և բաւական չհամարելով
հանգանակիչ մասնաժողովոյ մը
կազմութիւնը, և բաւական չհա-
մարելով արգային երեւելիներն
առ ինքն հրաւիրել ի մասնա-
կցութիւն, ինքն ալ սկսած է ան-
ձամբ չընթացիլ երեւելոց տու-
ներն . շարքի երեւելի և կ'ըրա-
կէ վեհմ. Սրբաճամ փառայի և
Երամեան վեհմ. Կարապետ Պե-
յի քայեր է . անշուշտ մեծաւ
յաջողութեամբ դարձած է : Բը-
նաւ խնդրոյ նիւթ չեն կրնար բը-
լալ երկու Ս. Պատրիարքաց ալ
հանգանակութեան նպատակնե-
րը . ինչպէս Երուսաղիմայ պար-
տուց բարձման դործն անհրա-
ժեշտ է, նոյնպէս Պատրիարքա-
րանի նորոգութեան կամ վերա-
շինութեան, և կեդրոնական
վարժարանի մը հիմնարկութեան
գործերն անհրաժեշտ են, և հե-
տեալաւ ամեն կարգի ու աստի-
ճանի արգայնոց պարտ է առա-
տաձեռնութեամբ մասնակցիլ
հանգանակութեանց : Թէպէտ
գիտողներ եղան, թէ առանց
Երուսաղիմայ պարտուց ինպատակ
հանգանակութեան լրման սպա-
սելու, մէկ Պատրիարքին ետե-
ւէն միւս Պատրիարքին ի հան-
գանակութիւն ձեռնարկելն ան-
պատշաճ է և թերեւս բոլոր առ-
ժանեցն չյաջողի, սակայն մեք
կ'ընթացիլ թէ Տ. Ներսէս Ս. Հօր
պատրիարքական վերահաստա-

տութեան աւելի տեսնուած
արգային ընդհանուր եռանդեան
և ըզճեց ժամանակ այսպիսի հան-
գանակութեան մը ձեռնարկելն
պատշաճ էր, և յաջողութիւնն
յուսարի : Ուրիշ բան է, եթէ
այդ եռանդն ու իզճք շուտով
չի՛լանին, և գծարդարաւ ի մեծ
նախատինս Աղգին արդարանան
առածից կարգն անցիլ սկսած
այն խօսքերն, թէ Հայք շուտով
կ'ըստընեն և շուտով կ'ըլանին,
և թէ խօսիլ քան դործել գի-
տեն : Ո՛չ միայն Պօլոս, այլ և
գուտաաց մէջ, և ո՛չ միայն
Թուրքիոյ մէջ այլ և աշխարհի
ամեն կողմերը գանուող Հայք,
ամեն կարգի և աստիճանի Հայք
պարտին առատաբար մասնակցիլ
այս հանգանակութեանց, և կը-
ղերն՝ պաշտօնաւոր և անպաշ-
տօն, ամեն ուրեք պարտի ուր-
ախ մեք աշխատակցել երկու Ս.
Պատրիարքաց : Երուսաղիմայ Ս.
Պատրիարքն արգէն մինչև ցարդ
մայրաքաղաքէն մեկնած բլալու
էր, պարտուց բեռն թօթալած .
իւր աթոռէն ընդերկար բացա-
կայութիւնը կրնայ վնասակար բը-
լալ : Իսկ վերանորոգեալ կամ
վերակառուցեալ Պատրիարքա-
րան, և կեդրոնական վարժա-
րան, բաղմութիւ տարիներէ հե-
տէ ունեցած բլալու էինք . շատ
ուշ մնացած եմք . ի՛նչ և իցէ,
գէթ այժմ ունենամք, և չըլլայ
թէ ըսել տանք թէ Աղգս այս
սկսաւ շինել բայց ո՛չ կարաց կա-
տարել : Աշխարհ զմեզ կ'ըսէ :
Բայց յայլոյ յունական արգային
նշանաւոր հաստատութեանց,
Ֆէնէի բարձանց վրայ մօտերս
կառուցեալ կրթական տաճարն
որ մայրաքաղաքիս հրաշակե-
րից կարգն անցած է, ո՛չ սա-
կաւ կ'առաւարտեն զմեզ : Յունաց
առատաձեռնութեանց սկայ կո-
թողներէն մէկն է այն, որ մեր
աչաց ու մտաց առջև անկուած
է և կարծես լուրջայն իմն կը-
յանդիմանէ զմեզ :

նին և ըստ բաղձանաց ընդհա-
նուր Աղգին : Ս. Պատրիարք Հայ-
րն ալ պատասխանեց է .
« Ենթահակալութիւն վան հե-
ռադրոյգ . մանրամասնութիւնք
առաւ . յաղօթիս կացէք վան հոգ-
ւոյ Տ. Գեորգ Գ. հանգուցեալ
Հայրապետին ամենայն Հայոց » :
- Կարնոյ մէջ վերջին օրերոյ
տեղի ունեցած ձերբակալու-
թեանց խնդիրն տակաւին վեր-
ջացած չէ, որպէս կ'հաւատեն
նորիկ ուղեւորք և գրեք : Տե-
ղական կառավարութիւնը թէ-
պէտ ի սկզբան տուած կարեւո-
րութիւնը սակաւ մի նուազեցու-
ցած է, սակայն քննութիւնը կը
շարունակուին, և եթէ ստոյգ է
էքսքրէտի դրածը՝ ձերբակալեալ
Հայոց թիւն մինչև 300 հասած է :
Խնդիրն սա՛ղէս ծագած է : Կար-
նոյ մէջ ժամանակէ մը հետէ
արգայնոց մէկ մասին կողմանէ
հակալութեան ցոյցեր կըլլան
Մեքիքիսիսի անուն քահանայի
մը դէմ . նորա տան առջև այս-
պիսի բայց խռովոյցոյց ցոյցի մը
ատեն, աստիկանութիւնը միջա-
մըտելով՝ մէկ քանին ձերբակա-
լեք է, և նոցա վրայէն իբրեւ թէ
գաղտնի ընկերութեան մը յայ-
տարար թղթեր ելեր են, և հար-
ցաքննութիւն բլալով՝ հետզհե-
տէ ուրիշներ ալ ձերբակալուե-
ր են : Սակայն միշտ կարծիք կայ,
թէ տեղական կառավարութիւնը
հուսի ուրեմն պիտի համոզուի
խնդրոյն սնշութեան և ձերբա-
կալեալք պիտի արձակուին :
- Աղգային ժողովն եթէ ան-
ցեալ ուրաթ օր իւր միամեայ
դադարն չորոշէր ինչան սոյն,
Խառն ժողովոյ մէկ գիրն ալ պի-
տի ներկայանար, որով՝ Եգիպ-
տոսի փոխառաջնորդ Դեր. Տ.
Մահալ Աւաղ-քահանայի ծանու-
ցեալ անձնութիւնն հաղոր-
դելով, արգային երեսփոխանու-
թեան շնորհակալեաց հանդիտա-
ւոր քուէն առաջարկեալ էր : Տա-
րակոյս չկայ, թէ արգային ժո-
ղովն, սոյն դադարն լրանալուն
պէս պիտի կատարէ խառն ժո-
ղովոյ առաջարկութիւնը ի քաջա-
լերութիւն Նորին Գերապատ-
ուութեան և յօրինակ այլոց :
- Շարաթէ մը հետէ մայրա-
քաղաքս դարձած է Ալիպաշեան :

Իմոյցանք, թէ շատ աշխատեք է,
որ իւր տարած աղայոց ամենքն
ալ ընդունիլ տայ յաշակերտու-
թիւն Գեորգեան ճեմարանին,
բայց չէ յաջողեր . միջնորդներ
ձգեք, և Վեհափառ Հայրապե-
տին խնդրադիր տալով և խոս-
տովանելով թէ ինքն ի Պօլոս ե-
ղած ժամանակ անտեղեկ էր
ճեմարանին կարգաց ու կանո-
նաց, աղաչեք է որ իբրեւ շնորհ
գթութեան և իբրեւ բացառու-
թիւն ընդունուին ամենքն ալ,
սակայն լսելի չէ եղեր և հաղիւ
միայն ցը ընդունուեք տեղաւոր-
ուեք են, քննուելով և ճեմա-
րանին կարգաց ու կանոնաց հա-
մաձայն գանուելով ըստ մասին :
Ս. Էջմիածնէն հարկաւ ի Պատ-
րիարքարան տեղեկագրեալ են
այս գալթակալական անցքին ա-
մեն պարագայներն, և հարկաւ
Սրբաւոր ամենազին ալ կ'հրատա-
րակէ որպէս զի արդարութիւնն
ամենայն պարզութեամբ երեւան
երէն, և Էջմիածնի վրայ՝ որ յայ-
որմ մասին բոլորովին անպարտ
է, բիծ դնել չկարենայ և ո՛չ
ոք, որչափ ալ յանցաւորութիւ-
նը ծածկելու ճարտար և ընդ-
ուանի բլլայ :
- Մանգումէի-Էֆ.քեար լրագի-
րն, Պէյօղլուի մեծ հրդեհէն
վնասեալ կարօտելոց ինպատակ
տեղի ունեցած համաշխարհական
հանգանակութեան մերայնոց
մասն հանուած 18 հազար 300
լիրայի դուամարէն Պէյօղլուի Ս.
Երրորդութեան եկեղեցւոյ հըր-
կիւղեալ կալուածոց վերաշինու-
թեան համար նուիրեալ 7000 լի-
րայի չափ գումար մը կ'ըլլէ ե-
րէկ, և 11-12 տարուան տոկոս
սիւքն 14-12 հազար լիրայի դու-
մար մը կ'հաշուէ բնաւ իւր նը-
պատակին համար չգործա-
դրուած : Այդ կառավարիչ, որ
անկողմնակալ, անաչառ, արդա-
րասէր և բանիբուն անձերէ
յանձնաժողով մը կազմուի, քըն-
նելու համար թէ արդարեւ այս-
պիսի դուամար մը առնուած է
ինպատակ եկեղեցական կալուա-
ծոց վերաշինութեան, և ո՛ւր է,
ի՛նչ բանի ծառայած է կամ պի-
տի ծառայէ : Կը ձայնակցիմք
Մանգումէի-Էֆ.քեարի, յուսա-
լով որ արգային վարչութիւնը

ուշագրութեան համար, և յաւան-
դով որ Ս. Պատրիարքը կհրամա-
նէ փութացունել քննութեան
համար պէտք եղած միջոցները:

— Չմիւռնիւյ Արեւելեան—Մամ-
լոյ Նայ. ամառը կը պահուի հե-
տեւեալ ազգային լուրերն, յորս
միանգամայն տեղւոյն Գեր. Ա.
Առաջնորդին և ազգային վարչու-
թեան գործունէութիւնն ակնհա-
կերէ, և կընամբ իբրեւ օրի-
նակ ընծայել բազում զաւառաց
Գեր. առաջնորդաց և ազգային
վարչութեանց:

« Գանի մը ամէն ի վեր ընո-
րած Բաղաքական Ժողովն,
որու անդամներն են, Մեծ. Յ.
Պալլըքեան, Ս. Թէստէրէճեան,
Մ. Եսայեան և Ղ. Պալապանեան
էֆէնտիներն, իրենց պաշտօնը
կանոնաւորապէս կկատարեն՝ ա-
ջակից ունենալով Վարչային Խոր-
հուրդներն՝ նոյնպէս Ազգ. Հի-
ւանդանոցի նորակազմ Հոգա-
բարձութիւնն, որու անդամներն
են Մեծ. Կ. Սպարթալեան և Ստ.
Փանոսեան էֆէնտիներն, և Ազ-
նիւ հոգաբարձուհիք, որք են,
Տիկնայք Երէջկին Տէր Աւետիս-
եան, Ն. Թումանեան, Ե. Գաղ-
տաղեան և Տ. Մելիքեան, և
կընենք որ մեծ փութաշնու-
թիւն կտեսնուի թէ՛ ազգային
գործոց և ելմոյց լաւ անօրէ-
նութեան և մարտկառնութեան
մասին և թէ՛ զգալի բարեփոխ-
չիւանդանոցի ներքին բարեկար-
գութեան և հիւանդներու հո-
գատարութեան մասին, ի շնորհս
ազգային Պաշտօնէից:

« Դաւառական Ժողովն՝ իր եր-
կամեայ շրջանն ներկայ տարւոյս
մարտ ամսուն լրացուց: Թէեւ՝
ըստ սովորութեան՝ մտադիր
էր իր Առնադրութիւնն ամրոզ-
լովին հրատարակել, սակայն իր
վերջին մէկ նստին մէջ որոշեց
միայն կարեւոր մասերը քաղել
և Ազգ. Մարմին միջոցաւ հրատա-
րակել:

« Վիճակիս Գեր. Առաջնորդն
վերադարձաւ իր հովուական այ-
ցելութենէ ներկայ ամսոյս 3 ին՝

ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷ ՀԱՏՈՒՄԸ ՄԵՐ *)

ԱՐՔԱՏՆ ՅՐԵՏԵՐԻՔ ՎԻԼՀԵԼՄ Դ.
ԵՒ
ԿԱՅԱՐՆ ՆԻՔՈԼԱՍ Ա.

« 1840 տարւոյ յունիս 7 ին կէս գի-
շերը չորս ժամ անցած՝ մեռաւ Յրէ-
տէրիք Վիլհելմ Գ. Բրուսիոյ թագա-
ւորն: Իր մահն մէկ քանի ժամ ա-
ռաջ կապատէր:

Արքային աննախկին մէջ արքունա-
կան բժիշկն Շէճուլայն կար միայն,
զի հիւանդն կատարեալ հանդարտու-
թեան պէտք ունէր և իւր վերջին
վայրկեաններն ո՛ր և է կերպով խան-

*) Բրուսիոյ և Գերմանիոյ արդի քա-
ղաքականութեան ձգտման սովոր
գերմանական լրագիրք արտասարած
են սոյն հատուածը, որ բաւական
յոյս կուտայ երկու արքունիաց անցնող
լրարեւոյթութեանց վրայ:

միամենայ բացակայութենէ ետք
և Ա. յարնի, Տէնիլլիի և Նադիլ-
լիի ազգային գործերու վիճա-
կին և իր գործառնութեանց վը-
րայ տեղեկագիր մը մատոյց Բաղ-
ժողովոյ:

« Սոյն տեղեկագրին նայելով՝
Գեր. Առաջնորդն՝ ըստ իր ընդ-
հանուր նպատակի, Ժողովքը
դեան քաղաքներ կէսօր յորդոր
կարգաւորով որ խաղաղ և աշխա-
տասէր կեանք վարեն, ազգա-
յին արեւակցական սիրով վար-
ուին իրարու հետ, եկեղեցւոյ
պայծառութեան և գաղութներու
յառաջադիմութեան համար աշ-
խատին միաբան աշակցութեամբ,
նոյնպէս ազգային վերականգա-
նութեան համար ամեն ջանք ի
գործ դնեն: Յետոյ վերոյիշեալ
թեմերու ազգային ելքն ու մուտ-
քը կընեն, ընդհանուր Ժողով-
ներ կազմելով թագական խոր-
հուրդներ նորոգ ընտրել, կամ
ամբողջացնել կայս, և յօդուա
գաղութներու՝ ելմոյց մէջ հաւա-
սարակչութիւնն պահելու հա-
մար, տուրք կհաստատէ, այն-
պէս որ խրաքանչիւր չափահաս
և վատտակի տէր անհատ Վէն
մինչեւ 5 արծաթ մէճիւտ տարե-
կան տուրք վճարէ, և այս գու-
մարէն աւելի տրուածն իրրեւ
նուէր արձանագրուի: Նոյնպէս
Թագական Խորհրդոյ անդամնե-
րէն եկեղեցեաց եկեղեցւոյններ
և գաղութներու վրայ հոգաբար-
ձուներ կազմել կայս, և պարտ
կընէ ամենուն վրայ եկեղեցեաց
պահանջքն ու ապաւիններն՝ որ
անվճար մնացած են եղեր՝ հե-
տը հետէ դանձեն, և պարտք
չընեն: Կրթութեան համար ջու-
նաւորութիւն կգտնէ, կընեն ա-
շակերաններ և աշակերտահիւրն՝
որ միտին կուսանին, ուսանելի
առարկայք լինելով՝ գլխաւորա-
պէս Մայրենի լեզուն, Կրօնք,
Ազգ. Պատմութիւն, աշխարհա-
գրութիւն, Թուալիտութիւն և
Տաճկերէն, որոյ մէջ ուսանող-
ները բաւական յառաջադէմ

գորուիլ պէտք է: Արքունական ըն-
տանիքն քովն աննկին մէջ Ժողովու-
րէր, որպէս զի արքայն վերջին օրէ-
նութիւնը տալ ուղած ատեն ներկայ
գտնուիլ կարենան: Կէս գիշերը հա-
ղիւ 3 ու կէս ժամ անցած էր, ծա-
նուցուցաւ որ Բրուսիոյ կայսրն ալ
արքունական դղեակն հասած է, և
զգեսաներն փոխելու զբաղած լինելով
տանն վայրկեանէ արքային պիտի ներ-
կայանայ:

Գահաժառանգն զոգաց այս լուրն
առած ատեն, զի Յրէտէրիք Վիլհելմ
Գ. բնաղղամբ հակակիր էր իւր քեռ-
սան, Նիքօլա առաջնոյն կայսեր
Բրուսիոյ: Կայսեր հետ իւր հօր մահ-
ուան անկողնոյն մօտ միտին գտնուե-
լուն զազախարն իւր վրայ վտակիր
ազգեցութիւնն ո՛րքաւ:

Հիւանդ արքայն իւր մօտալուս
մահն նախազգալով, ուղած էր այդ

կգտնէ: Հոգ. կտանի նաեւ բառ-
նալ ամեն գ. ժառութիւն և միա-
բանութիւն հաստատել: Իր այ-
ցելութեան ժամանակ խմանալով
որ քաղաքիս Ս. Հռիփս. վար-
ժարանի վերաշինութեան հրա-
մանը տակաւին չէ եկած՝ Նա-
դիլլիէն առ Վահմ. Կուսակալն
գիր կուղղէ գործը փութացնելու
համար և վերադարձին կիսա-
նայ թէ Վահմ. Կուսակալն երկ-
րորդ մեւս գրած է առ Բ.
Դուռն: Սոյն տեղեկագրով Գեր.
Առաջնորդը կառավարիչէ Պատ.
Բաղաքա. Ժողովոյ որ իր այցե-
լած երեք քաղաքաց համար
Ազգային Տրոյ տոմարները տը-
պագրել տայ: Նոյնպէս մի քա-
նի տարի առաջ ստղագրուած
թեմական գաղութներու Հրահանգն
և տեղւոյս վարժարանաց Կանոն-
գէք՝ քանի մ'օրինակ զրկուին
Թագական Խորհրդոց ի գործա-
դրութիւն:

« Ս. Առաջնորդն խմանալով նաեւ
յՍ. յարն, թէ թագական Խորհուր-
դը՝ Տէրութեան օրինական մէկ
արտօնութեան վրայ յենելով՝
տեղւոյն ազգային գաղութին շի-
նութեան առթիւ՝ յաջողած է
պէտք եղած ատաղձը ձգիւնապէս
ստանալ, առաջարկած է քաղ-
քիս ազգային Բաղ. Ժողովոյ, որ
մի և նոյն շնորհն՝ ըստ կանոնի՝
խնդրէ տեղական կառավարու-
թենէ, որ՝ եթէ հաճի, մօտա-
ւոր անտառ մը ցույցէ Ազգին,
որպէս զի պէտք եղած ատաղ-
ձը հոգացուի, և այսպէս Տէրու-
թիւնն այս բարենպաստակ հոգա-
ծութեան մեծագէտ նպատած
կլինի տեղւոյս Ս. Հռիփսիմեան
վարժարանի վերաշինութեան
գործին:

« Կիսանանք, որ Վահմ. Յովհ.
էֆէնտի Սպարթալեան՝ իր հան-
րածանօթ առատարարութեամբն՝
10 օսմանտան ոսկի նուիրած է
Կ. Պօլսոյ Ազգային Հիւանդանո-
ցին, ինչպէս նաեւ իր Աղնուաշուք
Տիկնին 5 ոսկի: Առաջին անգա-
մը չէ, որ Սպարթալեան գերդաս-

գումարուն. Յրէտէրիք Գ. ի քաղա-
քական կտակն էր մշտնջենաւոր, հա-
ւատարիմ և միակ կապակցութիւն
ընդ մէջ Բրուսիոյ և Բրուսիոյ, իսկ
գահաժառանգն կտակը և կրկնաւոր
արդարի կապակցութենէ մը և իւր
գերմանական բնաւորութիւնը ուսու-
կան բարեկամութեան հետ չէր կրնար
հաշտուիլ: Յրէտէրիք Վիլհելմ Գ.
գիտէր իւր որդւոյն հակակրութիւնը,
փախն ու ստեղծութիւնը, և իւր մա-
հու անկողնոյն մէջ ջիւղ վտակաբ մը
ունէր որ իւր որդին և փեսան իւր
ներկայութեանն ունենալով հաստատ
խոստումներ տուաւ նոցա հաւատարիմ
կապակցութեան համար. այս պատ-
ճառաւ իւր մօտ կուգիլ տուած էր
զկայսրն: Գահաժառանգին համար
անհանգուրժելի եղած էր այդպիսի
դաշնակցութիւն մը, և հետեւապէս
կընար խեղդել այդ գաղափարն: Ար-

տանն այսպիսի նուէրներով կը
միկնիթարէ թշուառութիւնն և
կոփոխէ անկեղծ ու հիւանդը:

« Բաղաքիս գարնիքի վաճառա-
կաններէ՝ Մեծ. Ժ. Բրամէր Ս.
Մեքսիկեան վարժարանի որբ և
աղքատիկ աշակերտաց նուիրեց
25 ձեռք դղեւտեղէն, ուղղե-
լով դիր մ'առ Դեր. Ս. Առաջ-
նորդն, որ դրով իր շնորհակա-
լիքն յայտնեց Պ. Բրամէրի այդ-
ողորմաբարեկան գործին համար:
Նոյնպէս նուէրներ ըրած է նաեւ
Պ. Բրամէր ուրիշ հասարակու-
թեանց գաղութներու, որ իրեն ա-
ղետամտութեան պատիւ կընէ:

« Բաղքիս վահմ. Կուսակալին
ջանասիրութեամբ և պաշտպա-
նութեամբ նորոգ կառուցանելի
Օսմանեան Լէւի մը հիմնարկու-
թեան հանգէսը կատարուեցաւ,
որու հրաւիրուած էր ի պաշտօնէ
և մեր Գեր. Առաջնորդն: Այս
Լիւան պիտի շինուի Գարտթաշէն
անդին՝ Բարանթիոյի ծովեղ-
րեայ կողմն և պիտի ընդունուի
ամեն ազգի աշակերտներ դիշեր-
օթիկ՝ առանց կրօնի խտրու-
թեան:

« Մազկի հիւանդութիւնը մի
քանի ամսէ ի վեր կճարակեր
քաղաքս. սակայն զգուշական
միջոցներու շնորհիւ՝ այս օրերս
թեմեւցած է:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

* Առաջին աստիճանի երկրորդ
կարգի պաշտօնատար անուանե-
ցաւ Աֆիօն-Գորահիսարի կառա-
վարիք Իսթրահիմ Սարիմ պէյ:

* Հաղէպի երեւելիներէն ի-
րաս Ծամի էֆէնտիի՝ որ Մարտի.
լիս կընակի, հինգերորդ աստի-
ճանի մէճիւտից պատուանշան
տրուեցաւ:

* Կայսերական պալատան մէջ
չարաթ երեկոյ կոչունք տըր-
ուեցաւ ի պատիւ գաղիական
դեսպանին, և առաջին աստի-
ճանի Օսմանից պատուանշան:

* Աւստրիական դեսպանն ե-
րէկ Օգոստ. Սուլթանին ներկա-
կայացաւ՝ վերադարձին տալիս:

Քայլին հրամանաւ, զկայսրն կոչելու
համար Բեղերապուրի գացող տուրհան-
դակն այնչափ երկար ճանրորդած էր,
որ կայսրն հազիւ կրցած էր հաւա-
տալ թէ կրնայ ողջ գտնել զարքայն:
Վերջապէս կայսրն ժամանման լուրէն
քիչ մը վերջը, կայսրն պալատին մէջ
կրնայաւ. գահաժառանգն ինքզինքը
չկրնայոյնելով, ինքն ալ աննկատ
Վիլհելմի լիւսնի իշխանին հետ արքա-
յական ընտանիքին գտնուած սենեակին
գնաց, և անոր գտնուելով ըսաւ.
« Պէտք է որ արքայն զկայսրն տեսնէ »:
« Շատ լաւ, տէր իմ »: Իշխանը տալից
մատնեւորուն վրայ կոխելով արքային
աննեակն կրկնեց, զորան մէջ կկայնի
և արքային անկողնոյն մօտ գտնուող
Շէճուլայի կահնարիկէ որ նոյնպէս մատ-
նեւորուն վրայ կոխելով կմօտնայ իշ-
խանին: Իշխանը ցած ձայնով կը-
սէ անոր. — « Կայսրն եկած է գնա

* Արտաքին գործոց պաշտօնառններն գրուել է գեղարարական, թէ յանձնաժողով մը պիտի կազմուի՝ օտար երկրներէ թուրքիա ներմուծեալ գըրքերն քննելու համար, և հանրական կրթութեան մէկ գրոշմն պիտի վարենու ընդունելի գառուածներուն վրայ, և առանց գրոշմն եղողներն պիտի գրառուին: Յիշեալ յանձնաժողովը մէկ պիտի գտնուին գեղարարական կողմնէն ալ մէկ մէկ պաշտօնակալ:

* Ռուս գեղարարին խորհրդական Պ. Օնու՝ որ բաւական ժամանակէ հետէ բացակայ կը գտնուէր, երէկ դարձաւ:

* Շաբաթ երեկոյ Հայտարարական հիւանդանոցին հիւանդներէն ոմանք օգ. առնելու համար պարտէզը պարզեալ ժամանակ, սորակի աւաղանին մէջ մարդոց դիակ մը տեսեր և սպասաւորաց ծանուցեր են: Դիակն աւաղանէն հանուելով տեսնուել է որ 40-50 օրէ հետէ հիւանդանոցը սպասաւորութեան մանող մահմանական մը դիակն է, գլուխը ու ընկողը ցրեալ, գէտ ի կողորդն գաշտի երկու վերք, և ըզանքներուն վրայ արիւն: Բժշկական իմանալուն պէս, հիւանդանոցին գրնէրը գոցել տուեր, անձամբ քննութեան ելին, և նախ բոլոր գործակալներն ու սպասաւորներն ժողովել տալով՝ հրամայեր է որ ամենքն ալ իրենց մէկ մէկ թեքներ երկնցունեն, սպասաւորաց մէկուն թեքն այս պահուն գողգողով, և վրան յաղման նշաններ երեւելով՝ բռնուել, քննուել, և բանդալին վրայ արեան քանի մը կաթիլ տեսնուել և ճէմիշէն շաղկի գտնուել է արիւնը: Այս մարդը՝ որ 30-35 տարեկան լող մ'է եղեր, խառտվաներ է թէ ինքն սպաննած է՝ լաթ լալու պատճառանք պարտի դին մէկ անկիւնը տանելով և աւաղանը նետած է, և այս՝ նա:

անանկ չըլլար արքային: — «Շատ քաւ, ինձ թողը մնացեալն»: Իշխանը անհաղը կլնորդառնայ ուր հասած էր նաև կայսրն ալ: — «Արքայն գեղ ո'ղ է, յիշէ կայսրն անմիջապէս: Այո՛ւ: — Բայց...» Կազմէր բան մը բնի գտած ատանքն, և տնա կայսրն գայն լիկ չուզելով արքային պառկած անանկն կերթայ աճապարանք: Վերջին իշխանն նորա ճանքան կը կարէ և կըսէ:

«Տէ՛ր, առանց բժշկին թոյլտրութեան ոչ ոք կրնայ նորին վնասուածութեան մօտ երթալ, ներքէնք, որ հարցունեմ բժշկին»:

Իշխանը արքային անհետին կերթայ, կայսրն ալ իշխանին խօսքը չյարդիւրով նմա կը հետեւի, դրան կօտի, կը բանայ և ներս մտած պահուն կարծիքի: Այդ դրան առջև ճէշնայն կլնուր, որ գտնած ատանքին տկնար:

բա քով գտնուած երկու լիբան առնելու համար: Այս գաղանն իսկոյն շղթայակալ տարուել է Սէլիմիէի զորանոցը:

* Եգիպտոսի սպասաւորութեան մասնակից գտնուող Օսման Ֆէվդի վաշա իւր աղարակին մէջ ընակելու հրաման ընդունել է, բայց պայմանաւ որ 4000 եգիպտական լիբա իբրեւ գրամ ապահովութեան վճարէ, կառավարական պաշտօններու մէջ չգործածուի և հոկտեմբերին ներքև գտնուի:

* Գահիրէէն հեռագիր մը լուր կուտայ, թէ Խալիլին կողմնէն ընդհանուր ներման հրամանագիր մը կապառուի:

* Սպանիոյ գեղարարութեան կիւրակէ երեկոյ ցայգահանգէս մը տուաւ ի պատիւ գեղարարական պաշտօնատարաց և այլ երեւելեաց:

* Բաւական հաստատութիւն կգտնէ այն զորոյք թէ Ռուսիոյ ու Գաղիոյ քաղաքագիտաց մէջ բանակցութիւն կըլլայ՝ յարձակողական ու պաշտպանողական գաշնակցութեան մը հաստատութեան համար:

* Հաշակաւոր Պ. Կամպէթիմա՝ որ ժամանակէ մը հետէ անկողնոյ կը ծառայէր վերքի մը պատճառաւ, չիրնալով դարման գլուխը՝ մեռաւ առջի գիշեր: Նաբողէն Գ. ի վերջին օրերը հոշակ գտաւ, նորա գէմ խօսած ծանր առնաւորանութեամբքն, և հեռագրեալ գարգանալով՝ աղգեցութեան տէր եղաւ երկրին մէջ: Վառքն աւելցաւ՝ Պ. Թիւէրի հետ ընդգիմարանելով Գերմանիոյ գէմ՝ բացուած վերջին պատերազմին համար, և Նաբոլէն Գ. ի անկմանէն յետոյ տաղանայալից ժամանակաց մէջ օգնեց Գաղիոյ, և քաղաքէ քաղաք գիւղէ գիւղ մինչեւ իսկ օգապարիկով շրջեցաւ: Պ. Թիւէրի ժամանակ ալ Գաղիա վայելեց Կամպէթիմայի հայրենասիրական ջանից ու խնամոց արդիւնքն, և

կուրծի մը թոյլ չտուաւ կայսրն ներս մանել, ըսելով:

«Վեհափառ տէր, ներս մանել արդիւնալ է»:

Ռուսիոյ կայսրն, սոց գերմանացի բժշկին վրայ աջակիտ ակնարկ մը ձգեց, որ կարծես պիտի շանթաւրէր գնա: Բայց բժշկին տեղէն չերեւայ և թոյլ չտուաւ որ ներս մանէ Ռուսիոյ միտքան, որ սյն տուն աշխարհի ամենակարող անձն էր:

«Վեհափառ Տէ՛ր», ըսաւ ամենայն հանգարտութեամբ, «արքային կեանքը ինձ յանձնեալ է. երբ Զեյր վեհափառութիւնը տեսնուի արքային, նորա հանգիար պիտի խանգարի, սոց հետեւանքն կրնայ լինիլ մահ»:

Կայսրն ետ դարձաւ. բժիշկն գուռը գոցեց, արքանական ընտանիքն ալ անձամբ կապառուի կայսրն հետ: Զարդէ մը վերջը հիւանդին գուռն

վերջապէս մտաւ վարչական գործոց մէջ, սակայն վարձը ցցուց թէ յաջողակ չէ քաղաքական ընդհանուր խնդրոց մէջ: Այսու ամենայն, Կամպէթիմայի առնուն կմնայ անմուտց իշխան հոշակաւոր հայրենասիրաց Գաղիոյ:

Կամպէթիմայի յաղարկաւորութեան հանգէն կառավարութեան ծախիւք պիտի կատարուի ի պատիւ յիշատակի հանգուցելոյն: Գաղիական և օտար լրագրաց ամենքն ալ դովնտաւր կխօսին նորա վրայ: Յանապտանի աղգային ժողովը ցաւակցութիւն յայտնելով՝ ինչպիսի սգոյ, դադար տուեր, և նորա գողգողին վրայ՝ ի դիմաց Հելլեն աղգին, գաղնիկաւ մը դնել հեռագրերէ փորձելի Հելլենական գեղարարին: Թայմը կկարծէ, թէ Կամպէթիմայի մահը լաւ կամ յոռի մեծ հետեւանք պիտի ունենայ:

* Հունգարիոյ գլխաւոր նախարարն՝ նոր սարդոյ աթիւ երեւիտանութեան մէկ պատգամաւորութիւնը ընդունած ժամանակ բուր է, թէ խաղաղութեան վրդովման ո'ր և է պատճառ չը տեսնէր, և թէ Աւստրիա դաշնակից կարծէ չէթէ պատերազմի այլ խաղաղութեան պահպանութեան համար:

* Անգղիական լրագիրք կհերքեն՝ Գաղիոյ, Անգղիոյ և Իտալիոյ մէջ գաշնակցութեան մը հաստատութեան խորհուրդ գտնուելուն զորոյքը:

* Եգիպտական վերջին անցից պատճառաւ գառապարտեալ անձանց կայքն ու գոյքը պարտել որոշուած ըլլալով, նոցա տուններուն մէջ պահուած ծանրագին բաներ որոնելու համար մանողներն նախապահօք վարուել են կանանց հետ: Այս նախապահօք չհանգուրծելով գառապարտեալներէն Այի Ֆէհմիի կինը՝ որ նախարգ Խալիլ Իմայիլի վաշայի պալատան մէջ կեցած է շատ ժամանակ, օր մը Խալիլ

վերադարձ լրացուցաւ և Շէօնայն ըսաւ. — «Նորին վնասութեան վնասը հոգին աւանդելու վրայ է. եթէ հրաժեշտ տանել ուզող կայ...»:

Եւ չկրցաւ լինիլ: Կայսրն շտապաւ հոգեվարքին մօտ վաղեց. միւսանկրն ալ նմա հետեւեցան: Արքայն մահամերձ էր, հանգարտ, անխուփ: Կայսրն անոր ձեռքով, ըսաւ:

— «Տէ՛ր, ի՛նչպէս էք,»

— «Շատ գէշ» — պատասխանեց արքայն տկար ձայնով, և անմիջապէս հողին աւանդեց: Ներկայը վախճանելոյն քով կեցած էին և մշտնջենաւոր գաշնակցութեան մը խոտման և երգման կարգ չէր եկած: Կայսրն յոյժ նուաղած էր:

Այս փոքր պատմութիւնը իւր մէջ վերադարձուին: Նիքօլա կայսրն Պէրլինէն մեկնած ատեն, քի պարտան տեսարց և սպասաւորաց պատուանշան

Թէպէտ վաշա կառքով անցած ատենը, բացարձակ վաղցը վաղեր և ձիւրուն տանէն բռնելով ըսեր է. — «Անգամ մը չէք խորհիր, թէ գառապարտելոց կանանց եղած նախապահօք անվայել ու անպաշտօն է՝ կրօնական օրինոց և միանգամայն անգղական քաղաքակրթութեան բարոյական հակառակ ըլլալով:» Ասոր վրայ, Խալիլը հրամայեց է պաշարմանէ ազատել գառապարտելոց տունները, և մէկ մէկ պահապան թողուլ գրնէրը:

* Բոլոր Աւստրիոյ մէջ հանգէս կատարուել է՝ կայսերական աղգատուհին տիրապետութեան 500գ. տարեգարձն ըլլալուն պատճառաւ:

*** Խիտ գժուար է՝ պահել գաղանիք մը, մոռնալ թշնամանք մը, լաւ գործածել ժամանակն: Նկարեալ կին մը առողջութեան պատկեր է, բայց ո'չ իրականութիւն:

Արարողութիւնք կտարբերին ըստ երկրաց, բայց քաղաքավարութիւնն ամեն ուրեք միեւնոյն է:

Բարեկամ ունենալու միակ միջոցն է՝ ինքն ևս բարեկամ ըլլալ:

Սիրելի է ինչ որ համեստ է, և ուշ կամ կանուխ ճշմարտութիւնը կյաղթէ ստութեան,

Վայրկենական սխալմունք մը՝ ամբողջ կենաց վիշտ մը կըլլայ:

Երգունն ընդունայն ձեւակերպութիւն մ'է, որ զարագործն չբռնաբառէր ճշմարտութիւնը խօսիլ, և որ չզօրացունէր պարկեշտ մարդուն վկայութիւնը:

Բոլոր վաճառականութեանց ամենաշահաւորն կըլլար գնել զմարդ իկ ո'րչափ որ կարծեն, և կարենալ զանոնք դարձեալ վաճառել ո'րչափ որ կարծեն:

Գեղեցիկ տոթիներն խիտ գգայուն են. եթէ անհոգութեամբ գանց առնուին՝ դարձեալ ձեռք չեն ձգուիր:

Հին առնանքն հրաշք կսեպուէր՝ եթէ էջ մը խօսէր. սաւ կայն այժմ ընդհակառակն հրաշք մը կրնայ խօսելէ արդեւոյ էջ մը:

Ներ բաշխեց, որպէս սովորութիւն է այսպիսի պարագայից մէջ:

Բայց այս անգամուն նշանաբախումն չափադանց տատա էր, միայն թէ Շէօնային չտրուեցաւ և ոչ ինչ, որով Ֆրէտէրիք Վիլհէլմ Գ. յոյժ վշտացաւ, և Բեղրսոյութի բրաքիական դեսպանը հրաման ընդունեց բարձրատիւ ճան պատուանշան մը տրուելու համար խնդիր բնել կայսրն: Շատ ուշ, բայց վերջապէս ընդունեց Շէօնայն, Աննայի պատուանշան մը, սակայն չեմ գիտեր որ տատանան:

Այս փոքրիկ պատմութիւնը սատ կը վերջանայ. բայց կուտով անն համար պարտիմ երկու խօսք ևս յաւելուլ:

Այս պատմութիւնը, ժամանակաւ Պէրլինի մէջ պաշտօնավարութեան տան, իմ բժշկին՝ Տէրմ. Օրմանի պատմած է Շէօնայն, որոյ հետ բարեկամ է եղեր:

